

Motion till riksdagen 2018/19:2478

av **Julia Kronlid och Angelica Lundberg (båda SD)**

Samvetsfrihet för vårdpersonal

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en lagstadgad rätt till samvetsfrihet för vårdpersonal i enlighet med resolution 1763 från Europarådet vad gäller medverkan till abort och dödshjälp och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den 7 oktober 2011 kom beskedet att Europarådet antagit en resolution som skyddar vårdpersonalens rätt till samvetsfrihet. Denna resolution innebär att ingen person, sjukhus eller institution ska tvingas, hållas ansvarig för, eller på något sätt diskrimineras för att man på grund av samvetsbetänkligheter inte vill utföra eller medverka till abort, dödshjälp eller någon handling som kan orsaka döden för ett mänskligt foster eller embryo. Samtidigt framhåller resolutionen att föreskrifter som ska garantera vårdpersonalen rätt till samvetsfrihet också måste garantera att den kvinna som på laglig grund önskar avsluta en graviditet också kan få en abort utförd.

Europarådet inbjuder medlemsstaterna att utveckla omfattande och tydliga bestämmelser som definierar och reglerar rätten till samvetsfrihet samtidigt som man försäkrar tillgången till vård och hälsa. Sverige som ska vara förebild i frågan om mänskliga rättigheter har dock inte införlivat föreskrifter om samvetsfrihet i svensk lagstiftning. Att lagstadga vårdpersonalens rätt till samvetsfrihet har man däremot gjort i flertalet av de 47 medlemsländerna i Europarådet.

Rätten till samvetsfrihet har stöd i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter i artikel 18 samt i Europakonventionen artikel 9 där det uttryckligen står följande: ”Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet.”

Då Europakonventionen idag är en del av svensk lag torde sjukvårdspersonal redan ha ett skydd i grundlagen för att kunna åberopa samvetsfrihet. Dock har det tidigare varit svårt att veta hur denna samvetsfrihet ska tolkas. Självklart skulle det vara orimligt med en generell och allmängiltig samvetsfrihet där personal kan vägra utföra vilka arbetsuppgifter som helst. Nu finns det dock en resolution från Europarådet som tydligt avgränsar samvetsfrihet till abort och dödshjälp och tar hänsyn till både vårdpersonalen

och den lagstadgade rätten till abort. Därför borde det ligga i Sveriges riksdags intresse att införa tydliga föreskrifter om samvetsfrihet då vi alla vill värna om mänskliga rättigheter.

Konstitutionsutskottet fastslog också i sitt betänkande 2011/12:KU14 på sidan 12 att de frågor som tagits upp i motioner gällande samvetsfrihet är av stor principiell vikt.

Eftersom just abort och dödshjälp leder till särskilt svåra konfliktsituationer vad gäller etiska dilemman i frågan om mänskligt liv bör rätten till återopande av samvetsfrihet enligt resolution 1763 ha en särställning i svensk sjukvård. Nu har vi inte aktiv dödshjälp i Sverige men om det skulle bli aktuellt måste vi inse vilka etiskt svåra situationer detta kan innebära för vårdpersonalen.

Efter de rapporter som kommit om vårdpersonalens upplevelser vid sena aborter ställs också frågan om samvetsfrihet på sin spets. Den 18 maj uttalar en sjuksköterska i Dagens medicin följande:

Det känns fruktansvärt att låta fullt friska foster ligga och dö framför våra ögon, men vi kan ingenting göra. Eller rättare sagt: vi får inte göra någonting. I så fall bryter vi mot lagen.

Vi menar att det bör finnas en förståelse för vilka svåra etiska situationer vårdpersonalen i sådana lägen kan ställas inför och att samvetsfrihet därför borde vara rimligt just i frågor som rör mänskligt liv. Mot bakgrund av ovanstående vill vi att Sverige inför en lagstadgad rättighet svensk sjukvård som garanterar rätten till samvetsfrihet i enlighet med resolution 1763 från Europarådet vad gäller medverkan i abort och dödshjälp.

Julia Kronlid (SD)

Angelica Lundberg (SD)